

конференції «Інклюзія для всіх»; 14.05.2019 р. – викладач П.Степанович брав участь у I-му міжнародному тифлофорумі в якості доповідача; 18.11.2019 р. – відкритий урок викладача ДМШ 9, Яковенка Є.Ю. на тему «Особливості навчання учнів з порушеннями зору», який був повторно проведений 24.01.2020 р. через великий успіх, вже на міському рівні.

Також розвитку професійної компетентності викладачів відділення інклюзивної музичної освіти сприяє участь учнів відділення у різноманітних заходах, концертах, фестивалях, майстер-класах разом із світовими зірками класичної музики: учень Панченко Іван брав участь у майстер-класі британського гітариста Ахмеда Дікінсона; учні відділення відвідували концерт іспанської скрипальки Летісії Морено; відвідали концерт британського джазового вокаліста Клівленда Воткіса; відвідали майстер-клас італійського скрипаля Федеріко Гульєльмо; участь в міжнародному проєкті Гете інституту в Україні «Online networking: Inclusion». Все це спонукає учнів до навчання, через спілкування, сприяє їхній соціалізації, розширює їхній світогляд.

Один з учнів відділення постійно бере участь в роботі професійного ансамблю гітаристів «Sonido», та спільних проєктах ансамблю «Sonido» та професійного вокального ансамблю «Консонанс» з яким провели близько десяти концертів в різних містах України.

Останнім кроком стало вивчення аудіодискрипції. Аудіодискрипція – лаконічний, але детальний опис предметів, процесів і явищ, який відкриває людям з порушеннями зору доступ до безперешкодного сприйняття візуального контенту. Вона потрібна для знайомства з приміщенням школи, кабінетом, музичним інструментом та тактильним матеріалом.

Список використаних джерел:

1. Дюсуше Ж. (1899). Методи преподавания в Национальном институте для слепых в Париже. Вестник воспитания, (2), С. 187-204.

РОБОТА З БАТЬКАМИ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ПІД ЧАС КОРЕКЦІЙНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНОГО СУПРОВОДУ

*Ткаченко Марина Юрїївна,
клінічний психолог, коуч
E-mail: ematerina97@gmail.com*

Успіх педагогічної діяльності в інклюзивному просторі напряму залежить від взаємодії спеціалістів з родинами, які виховують дітей з особливими освітніми потребами. Актуальність даного питання загострилась в умовах карантину та переходу у онлайн-формат навчання, під час якого члени родини або опікуни мають супроводжувати учня. Таким чином психолог має проводити не тільки розвивальну та корекційну роботу з дитиною, а і консультативну діяльність для всієї родини.

Психологічне консультування батьків, які виховують дитину з особливостями психофізичного розвитку, як і корекційно-розвивальна робота з самою дитиною, є частиною таких глобальних феноменів як соціальна та освітня інклюзія. Інклюзія є процесом включення індивіда в соціум за для його подальшого комфортного самостійного існування у ньому. Завдяки комплексному підходу у роботі з сім'ями, які виховують дітей з особливими освітніми потребами, тобто робота і з дитиною, і з батьками, це включення буде максимально можливим, ефективним і сприятливим [2; 3].

Науковими дослідженнями з питань інклюзії родин, що виховують дітей з особливими освітніми потребами та проблемною поведінкою займалися такі вчені, як Клопота Є.А., Іванова Б. І., Островська К. О., Вишневський В. А., Майромьян Р. Ф., Химко М. Б., Анедрейко Б. В. Проаналізувавши сучасні публікації досліджень можна визначити необхідність формування короткотермінової терапії для сімей в умовах інклюзії. Оскільки виховна

ефективність може відбуватись за умови емоційної стабільності в родині та напряму впливає на розвиток та продуктивність дитини [1].

Метою даної роботи є використання методу клієнт-центрованого коучингу як методу короткострокової терапії у консультуванні батьків під час корекційно-реабілітаційного супроводу дитини з особливими освітніми потребами і, як наслідок, підвищення ефективності та сталості результату корекційної роботи з самою дитиною [1].

Виходячи з моделі соціально-психологічного супроводу родин, які виховують дітей з особливими освітніми потребами представленої Муравською Ю. В. можемо визначити, що необхідно звернути увагу на швидкі та дієві методи консультування родин. Після відчуття даної проблематики родини звертаються до спеціаліста, де на первинній зустрічі спеціаліст визначає актуальні можливості дитини та психологічний стан родини. Разом з родиною спеціаліст формує мету супроводу, після чого залучає фахівців, команду супроводу, яка комплексно надає родині допомогу. Разом з командою супроводу спеціаліст реалізує основні завдання:

Індивідуальна робота з родиною направлена на навчання взаємодії членів родини з дитиною з особливими освітніми потребами та індивідуальна консультативна терапія для сім'ї [6; 7].

Просвітницька діяльність з метою поширення інформації про засади соціальної інклюзії, роль суспільства та реальну ситуацію та проблематику, яка зустрічається у родин, що виховують дітей з особливими освітніми потребами.

Безпосередня психокорекція та підготовка дитини з особливими освітніми потребами до інклюзивного навчання [13].

Команда формує індивідуальний план для реалізації мети супроводу шляхом виконання поставлених завдань з урахуванням соціально-психологічних особливостей родини. Після досягнення мети супроводу проводиться підсумкова оцінка ефективності зробленої роботи.

Одним з дієвих методів роботи з родиною, яка виховує дитину з особливими педагогічними потребами є клієнт-центрований коучинг.

Клієнт-Центрований коучинг – це інтегративний метод короткострокової психотерапії гуманістичного та культурно-діяльнісного напрямків, орієнтований на розвиток соціальних навичок та адаптації людини до навколишнього середовища в обхід процесів ретравматизації; з опорою на досвід клієнта, соматичні маркери, вітальні, гуманістичні, соціальні потреби з урахуванням біології поведінки людини [10]. Особливість застосування саме клієнт-центрованого коучингу полягає в його короткостроковості та з максимальною ефективністю, що дозволяє спеціалістку в найкоротші строки надати кваліфіковану допомогу та стимулювати родину до участі в корекційному процесі та інклюзивному навчанні дитини з особливими освітніми потребами [1].

Консультування батьків за допомогою методу коучингу буде здійснено з метою корекції дитячо-батьківських відносин, формування нових позитивних життєвих установок та переконань, розвиток адекватної самооцінки, розвиток умінь долати життєві труднощі, роботу з прихованими вигодами. У роботі з батьками будуть підійматися теми подружніх взаємин, дитячо-батьківських відносин, коли в родині з'явилася дитина з порушенням психофізичного розвитку, сім'ї в оточенні друзів і родичів. Бесіди допоможуть їм інакше поглянути на дані проблеми, труднощі, індивідуальні особливості своєї дитини, батьки зможуть поділитися своїми проблемами, знайти підтримку, вивільнитися від накопичених емоцій [4; 11; 12].

Одним в важливих завдань застосовування клієнт-центрованого коучингу є навчання родин включенню режиму та плануванню власного часу. Режим є основою психокорекційного та освітнього процесу для дитини з особливими педагогічними потребами.

Також родини зможуть отримати емоційну підтримку з боку психолога, і учасників групи, за умови групової роботи, у ході роботи переживатимуть ті емоційні ситуації які

відчувають у реальному житті та з якими вони не змогли впоратися, навчатимуться висловлювати власні негативні та позитивні емоції, розуміти власні почуття, позитивному ставленню до себе та зможуть провести емоційну корекцію своїх відносин.

Отже, позитивний ефект в процесі корекції дитячо-батьківських відносин сімей, які виховують дитину з особливими педагогічними потребами можна досягти завдяки комплексному та цілеспрямованому впливу на емоційний, когнітивний і поведінковий компоненти ставлення родини до проблеми [4; 11; 12].

Аналізуючи представлену модель соціально-психологічного супроводу з включенням клієнт-центрованого коучингу та її апробацію шляхом фокус-групи можемо визначити, що логічна послідовність та етапи є актуальними, як для родин, які виховують дітей з особливими освітніми потребами так і для спеціалістів, з якими вони співпрацюють.

Список використаних джерел:

1. Андрейко Б. В., Химко М. Б. Психотерапевтична робота з батьками дітей з особливими потребами та робота з проблемною поведінкою. *Психологічний часопис*. 2016. №2 (4). URL: https://www.researchgate.net/publication/326528758_PSIHOTERAPEVTICNA_ROBOTA_Z_BATKAMI_DITEJ_Z_OSOLIVIMI_POTREBAMI_TA_ROBOTA_Z_PROBLEMNOU_POVEDINKOU
2. Бондар В. І. Інклюзивне навчання як соціально-педагогічний феномен. *Рідна школа*. 2011. № 3. С. 10–4.
3. Бреннер, Д. А., Сафонова, Т. В. Актуальные вопросы развития инклюзивного образования. *Практическая дефектология*. 2017. № 2 (10). С. 3–7.
4. Быстрова А. Ю., Гончарова И. А., Гурьянова М. В. Рекомендации родителям, воспитывающих детей с ограниченными возможностями здоровья. Калининград, 2016. 40 с.
5. Горещька О. В. Психологічні особливості ставлення батьків до дітей з особливими потребами. *Освіта регіону: політологія, психологія, комунікації*. 2013. № 2. С. 289–292.
6. Душка А. Л. Роль семьи в воспитании ребенка с психофизическими отклонениями. *Научный часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. Київ: Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2013. Вип. 24. С. 287–291.
7. Душка А. Л. Формування адекватних способів взаємодії батьків з дитиною, що має психофізичні відхилення *Вісник психології та педагогіки*. Київ, 2013. Вип.12. URL: <http://www.psyh.kiev.ua/> Збірник_наук._праць._Випуск_12
8. Иванова И. А. Особенности родительско-детских отношений в семьях, воспитывающих детей с проблемами в развитии. *Коррекционная педагогика*. 2007. №3. С. 67–70.
9. Інклюзивне образование – образование для всех : материалы республиканской науч.-практ. конф., 22 декабря 2017 г. Уфа : Изд-во ИРО РБ, 2017. 180 с.
10. Іордек Є. Б. Клієнт-центрований коучинг: від кризисів до успіху; навчання консультуванню з опорою на практичну психологію. Київ, 2010. URL: <https://kiev-training.com/kouching-kiev.html>
11. Левченко И. Ю., Ткачева В. В. Психологическая помощь семье, воспитывающей ребенка с отклонениями в развитии : методическое пособие. Москва : 2008. 240 с.
12. Матвеева М. П., Мельник Л. П. Психотерапія батьків як умова успішності соціально-психологічної реабілітації дитини з психофізичними вадами. *Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки) : збірник наукових праць / за ред. В.М. Синьова, О.В. Гаврилова. Кам'янець-Подільський : ПП Медобори, 2011. Вип. II. С. 92–104.*
13. Синьов В. М. Актуальні проблеми розвитку освіти дітей з обмеженнями життєдіяльності: шлях від інституалізації до інтеграції. Київ, 2009. 112 с.